

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 8 Sayı: 37 Volume: 8 Issue: 37
Nisan 2015 April 2015
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

İNTERNET YAYINCILIĞINDA ETİK YAKLAŞIMLAR: ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİ ETHICAL APPROACHES IN ONLINE BROADCASTING: RIGHT TO PRIVACY

Çağdaş ÖĞÜÇ*

Fevzi KASAP*

Öz

İnternet Gazeteciliği, karakteri itibarıyla, şu anda dünyanın neredeyse en hızlı bilgi aktarımı yapıldığı alan olması bakımından çok önemli bir yere sahiptir. Sadece gazetecilerin değil, internet kullanıcılarının da haber yazma şansına sahip olduğu bir ortam olarak Sosyal Medya, her geçen gün de tehlikenin arttığı bir ortam olma yolundadır. Çok ucuz fiyatlarla yaratılan internet gazeteleri, istenilen bilginin aktarılması bakımından ve dolaylı olarak da bilginin kirlenmesi açısından her geçen gün daha büyük bir tehlike yaratmaya devam ediyor. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yapılan bir araştırmaya göre 48 Haber Sitesi'nin varlığından söz edilebiliyor. Bu Haber sitelerinin birçoğunun künyesinin dahi bulunmaması, tehlikenin boyutlarını gözler önüne sermektedir. Sosyal Medya araçları, bireylerin mahremiyet sınırlarını kaldıran, bireyler ile ilgili kişisel içeriklerin oluşturulduğu ve paylaşıldığı bir alan olduğundan kaynaklı olarak, özel yaşama müdahale edilebilmesi her zaman yüksek potansiyele sahip olacaktır. Bu müdahaleler birçok etik dışı davranışın da çıkış noktası olmaktadır.

Anahtar kelimeler: İnternet Gazeteciliği, Etik, Özel Hayatın Gizliliği, Kıbrıs.

Abstract

As its character, Internet Newspaper has become one of the fastest information sharing portal in the world which makes it more important than everything. Not only Internet Newspapers, but also Social Media tools let people to write a story about whatever they wanted which lead information to get dangerous. Internet Pages which can be created by such small prices, led people share junk information, is getting dangerous day by day. According to the research that has been made in Turkish Republic of Northern Cyprus, there are 48 Internet Web Pages in TRNC now. Most of those 48 Internet Web Pages has no copyright pages at all which shows the danger we have. Social Media tools, make people loose their privacy limits, to intervene in private life will always have a high potential. These interventions are the starting point for the many non-ethical behavior.

Keywords: Internet Newspapers, Ethics, Right to Privacy, Cyprus.

Giriş

İnternet gazeteciliği sayesinde artık haberler ertesi günü beklemek yerine, her an ve her yerde ulaşımaya açık hale geldi. İnsanlar artık, bayilerden gazete almak yerine, internet aracılığıyla istedikleri gazete ve köşe yazarını, arzuladıkları herhangi bir yerde okuma şansına sahip oluyorlar. İnternet Gazeteciliği, 'eski gazete' kavramını da rafa kaldıran bir yapı olarak, arşivlere ulaşma zorunluluğu olan eski haberlere, aktif olarak elektronik ortamda, çok kısa bir sürede ulaşma şansına da sahip olmamızı sağladı. İnternet gazeteciliği, aynı haberin bir anda birden fazla kaynak tarafından okunabilmesi aracılığıyla, haberin doğruluğunun araştırılması konusunda da ciddi anlamda kolaylık sağladı. Elektronik yayıncılık, basılı olmayan materyallerin dijital ortamda üretimini tanımlamaktadır. Elektronik yayıncılık, dijital ortamda sunulan bültenleri, haber gruplarını, mektup listelerini, CD-ROM tabanlı araçları ve web sitelerini kapsamaktadır. (Jones ve Cook, 2000, Demiray, 2003) Elektronik yayıncılık; tam metinli profesyonel metinlerin, makalelerin, manyetik veya optik diskler gibi bilgisayar tabanlı depolama teknolojisi yoluyla yayma ve arşivleme olarak da tanımlanmaktadır (Tonta, 1997). Tüm bu etkenler, İnternet Gazeteciliği'nin hayatımızın merkezinde olmasının sebeplerinden bazıları olarak önümüzde duruyor.

*Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Çalışmaları Doktora Öğrencisi.

*Yrd. Doç. Dr. Yakın Doğu Üniversitesi, İletişim Fakültesi.

İnternet gazeteciliği özelinde, özellikle internet gazetelerinin artması ile bilgi artık bir günü beklemekten ziyade, saniyeler içerisinde istenilen potansiyele ulaşmaya başladı. İnternet gazeteciliği yapan web siteleri, zaman ve mekândan tamamen bağımsız olarak birden fazla okur kitlesine bir anda ulaşabilme şansına sahip olmamızı sağladı. Önceleri, basılı gazetelerin ulaşabileceği yerler belliydi. Ülke içinde, belirli katmanlara ulaşma şansına sahip olunan ve dolayısıyla ancak 'ulusal' gazetecilik olarak tanımlanması gereken basılı gazetecilik, İnternet Gazeteciliği'nin gelişmesi ve yayılmasıyla birlikte, uluslararası bir formata bürünmesine sebep oldu. En basit örneğiyle, Lefkoşa'nın herhangi bir mahallesinde kurulacak olan bir web sitesi, yayın yapmaya başladığı andan itibaren, Amerika'ya ulaşabilme potansiyelinden de kaynaklı olarak uluslararası bir karaktere sahiptir. Bu sebepten ötürü, internette yayım yapan bir gazeteyi artık yerel olarak nitelemek mümkün değildir.

İnternet Gazeteciliği'nin bir başka avantajı ise, çok cüzi miktarlarla bir site açabilmektir. Daha önceleri bir medya kanalına sahip olmak için harcanan milyonlarca lira ile kıyaslanacak olduğunda, çok az bir miktar ile internet portalı kurabilme şansına sahip olundu.

Bu hız, aynı süratte, bilginin kirlenmesine, etik değerlerin hiçe sayılmasına ve özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesine de yol açmaktadır. Kamuoyunu bilgilendirme noktasında hayati bir yere sahip olan İnternet Gazeteciliği, KKTC'de denetleme kurullarının olmamasından kaynaklı olarak, isteyenini istediğini karalayabildiği bir ortam olmaya doğru hızla gitmektedir. Künyesi olmayan, haberlerin kimlerin muhabirliğinde hazırlandığı dahi belli olmayan İnternet Gazeteleri, istedikleri herhangi bir konu ile ilgili bilgi verebilmelerinden kaynaklı olarak, bilginin kirlenmesi ve işini özenle yapan İnternet Gazeteleri'nin de güvenilirliğini sarsacak duruma getirildi.

Gazetecilik mesleğinin etik kodlarının, hızla gelişen internet yayıncılığı için de temel etik kurallar olarak uygulanması gerekmektedir. Ancak, internet teknolojisinin sağladığı faydaların yanısıra, bilgi kirliliği de etik kurallara bağlı kalmadan, haberin doğruluğu araştırılmadan, yayıncılık mesleğinin temel kurallarını hiçe sayar duruma gelmiştir. Özellikle, KKTC'de henüz bir Bilişim Yasası olmamasından da kaynaklı olarak, bireyin Sosyal Medya aracılığıyla istediği kişinin bilgilerini ve/veya paylaştığı herhangi bir iletiyi, kurulan bir platform aracılığıyla istediği yere erişirme hakkını insanlara tanımaya başladı.

İnternet gazeteciliğinde etik ise, halen tartışılmaya devam eden bir durum... "Etik, ahlaki açıdan kabul edilen bireysel, kurumsal ve toplumsal değerlerin tanımlanması ve bu değerlerin insan davranışlarının değerlendirilmesinde temel ölçü olarak kullanılması şeklinde tanımlanabilir" (Seib&Fitzpatrick, 1997: 3)

Retief'e göre, genel olarak uygarlık tarihinde üç farklı etik anlayıştan söz etmek mümkündür (2002: 7-11):

"1. Antik Yunan Filozofu Aristo, Altın Denge kuramını önermektedir. Aristo'ya göre erdem, aşırı iki uç arasında denge kurabilmektir. Bu denge etiğe işaret eder. Örnek olarak, Web'de İran'da yaşanan alternatif idam haberini alacak olursak ne bu haberi saniye saniye idam anına yakın çekim yaparak vermek ne de bir cümle ve belki de fotoğraf değeri taşımayan bir görüntü ile vermek etikdir. Bu iki aşırı uç arasında denge sağlamak gerekmektedir.

2. Alman Filozof Immanuel Kant da 'Görevci Etik Anlayışı'nı önerir. Bu kuramda önceden belirlenmiş davranış ilkeleri vardır ve bu ilkeler evrensel olarak herkesi kapsar ve herkes için iyi ve doğrudur. Bu ilkeler etik ilkelerdir. Örnek olarak doğru haber verme evrensel bir meslek ahlak ilkesidir. Önceden ortaya konulan bu etik ilkeye uyan gazetecinin sergilediği davranış etikdir.

3. İngiliz Filozof StuartMill ise bunun tam tersi bir anlayışı etik sayar ve buna 'Yararcı Etik Anlayışı' denir. Bu kurama göre doğruyu ve yanlış ayıran sonuçtur. Bir eylemin sonucu iyi ise o eylem ve o eyleme ulaşmada kullanılan yol iyidir. Yine İran'daki alternatif idam haberine dönecek olursak bu haberden sonra İran'da söz gelimi idam cezası kaldırılıyorsa veya bir başka doğru ve iyi eyleme yol açıyorsa bu haberin de etik olduğu iddia edilebilir."

Kıbrıs'taki internet gazetelerine bir bakış

Kıbrıs'ta internet yayıncılığı, gün geçtikçe tehlike arz eden bir boyuta gelmiş durumdadır. Çok ucuz fiyatlarla hazırlanan Web sayfaları, kirlenmeye müsait olan bilginin çok daha hızlı kirlenmesine yol açmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yapan Medya Etik Kurulu Başkanı Prof. Dr. Süleyman İrvan 1 Ekim 2014'te yayımladığı basın açıklamasında basılı gazetelerin web sayfalarıyla birlikte toplam 48 internet gazetesinin yayımda olduğunu açıklamıştı. O günden itibaren başka bir araştırma yapılmamasına rağmen, geçtiğimiz 2 ay içinde, yeni Web sayfalarının da hizmet vermeye başladığını söyleyebiliriz. Resmi verilere göre 48 İnternet Gazetesi üzerinde yapılacak olan araştırmada görülecektir ki, gazetelerin birçoğunun künyesi henüz tamamlanmış halde olmamakla birlikte, bazı gazetelerin künyesinde bulunan

bireylerin birçoğunun da gerçekliği tartışılır durumda olacaktır.

Medya Etik Kurulu, 13 Ocak 2014 tarihinde, internette yayım yapan gazete temsilcilerini toplantıya davet ederek imzalattığı deklarasyonda gazetecilik meslek ilkelerinin, internet haber siteleri için de geçerli olduğunu ve bundan dolayı künyede, "bu haber sitesi, gazetecilik meslek ilkelerine uygun davranır" şeklinde bir ifadeye yer verilmesi gerektiğini kaydetmişti. Deklarasyonda haber sitelerinin, künye ve iletişim bilgilerini yayımlamakla yükümlü olduğu ve haber sitesinin sorumlu müdürünün kim olduğunun açıkça belirtilmesi gerektiği maddesi de eklenmesine rağmen, üzerinden 6 ay gibi süre geçmesine rağmen henüz imzalanan deklarasyona uymayan birçok haber sitesinin olduğunu görebiliriz.

Medya Etik Kurulu'nun, internetteki gazeteleri kontrol altına almak ve potansiyel bir bilgi kirliliğine izin vermemek adına düzenlediği deklarasyonu künyesi olan birçok gazeteye imzalatmasına rağmen, gazetelerin birçoğunun halen deklarasyona uymadığını görebiliriz. Maddeler içerisinde olan "Sırf haberin tıklanması için, içeriği yansıtmayan, çarpıtılmış, sansasyonel haber başlıkları kullanmak doğru değildir" ifadesine rağmen, ülkedeki en büyük sorunlardan bir tanesinin de sansasyonel başlıkların kullanılması olduğu biliniyor.

Özel hayatın korunması ve etik değerler

Özel hayatın deşifre edilmesi, genellikle, politik ya da bireysel olarak tanınmış kişilere karşı yapılan bir uygulamadır. Bahsi geçen kişilerin buldukları mevkilerine zarar vermek, onları yıpratmak üzerine şekillenen düşüncelerden korunmak ve bireylerin itibarının zedelenmesi, yaşam hakkının tehlike altına alınması, iş ve ekonomik hayatının tehlike altına alınmasını engellemek adına 2014 yılının ortalarında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi'nde Özel Hayatın Korunması Yasası geçerek, yürürlüğe girdi.

"Kişinin kendi hayatında gizli ve bağımsız bir alana sahip olması, onun temel hak ve özgürlüklerinin tamamlayıcı unsurlarından biridir. Özel hayat, kişinin başkası tarafından müdahale edilmeyen, kendisinin rahat ve özgür bırakılma hakkına sahip olduğu umuma açık olmayan özel dünyasına ait bir alandır. Kişinin bu hayat alanı içinde icra ettiği faaliyetlerini kendi rızası olmadan başkalarının gözetmesi, araştırması ve başkalarına yaymaya çalışması kişilik haklarına saldırı niteliği taşımaktadır" (Kobaoğlu, 1994: 163; Kahraman, 2008: 110).

Kişilik haklarının ihlalinde en çok rastlanan ihlaller; kişilik hakkının temelini oluşturan isim ve resim hakkı, şeref ve haysiyet, ticari ve mesleki değerlerinin yanı sıra kişilik haklarının manevi boyutunu oluşturan ruhsal kişiliğe yönelik olarak internet medyasında yapılan ihlallerdir. Geleneksel kitle iletişim araçlarında bu ihlalleri önlemek için belli başlı yöntemler bulunmasına rağmen, İnternet medyasında mağdur olan kişi için yapacak herhangi bir şey bulunmamaktadır. İnternet yayıncılığının bir diğer kanayan yarası, özel hayatın gizliliğine ilişkin yapılan ihlallerdir. Geleneksel kitle iletişim araçlarında nispeten daha fazla özen gösterilen özel hayatın gizliliği prensibi, internet medyasında hiçe sayılmaktadır. Bunu durduracak herhangi bir yasanın bulunmaması da, sorunların önüne geçememek ile sonuçlanmaktadır.

Avrupa Birliği kurulları özel hayatı, "zorunlu olarak bireyin kendi hayatını en az müdahale ile yaşamasını içerir: özel, aile ve ev hayatı, fiziksel ve moral bütünlüğü, onuru ve şöhreti, aldatılma durumunda olmaktan sakınmak, ilgisiz ve utandırıcı gerçeklerin açıklanmaması, özel fotoğrafların izinsiz yayınlanmaması, güvenilirlik verilen veya alınan enformasyonun açıklanmasının engellenmesi" (Üzeltürk, 2004: 168) biçiminde tanımlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde bir muhalefet parti genel başkanının, kendisine ait gizli video görüntülerinin İnternet'te yayınlanması sonucunda istifa etmek zorunda kalması halen hafızalarımızda kazılıdır. "Nitekim 2011 Türkiye Genel Seçimleri öncesinde bir partinin üst yöneticilerinin bir kısmı, seks skandallarına karıştıklarına dair görüntülerinin İnternet'te yayınlanmış olması, bazı medya organlarında "...seks baronları resmen milletvekili adayları" biçiminde verilmiştir. Bu gelişmeler sonucu, bazı çevrelerce söz konusu partinin önemli sayılacak oy kaybına uğradığı, bir görüş olarak sunulmuştur." (Varol, A, 2011: 9-10)

2013 yılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden bir örnek vermek gerekirse, 2009'da o dönemin KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat, dönemin KKTC Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü Hasan Erçakıca ve dönemin Maliye Müsteşarı, şimdiki Maliye Bakanı Zeren Mungan arasında geçen konuşmaların ses kaydının alınarak internet ortamına düşmesi, ülke içinde ciddi tartışma ve çalkantılara yol açmış ve hemen arkasına gelen seçim sürecinde Talat'ın da Cumhurbaşkanı olmadan önce üyesi olduğu Cumhuriyetçi Türk Partisi'nin gözle görülür oranda oy kaybına uğradığı, geniş çevrelerce tartışılıp, görüş olarak sunulmuştur.

İnternet Gazeteciliği ile Sosyal Medya gereçleri Dünyanın her yerinde iç içe geçmiş bir durumdadır. Ayrıca, İnternet Gazeteleri, yapılan haberlerin dağıtımını için Sosyal Medya gereçlerini sık sık kullanır duruma geldi. Bireylerin Sosyal Medya gereçlerini kullanma oranına bakıldığı zaman, Facebook, Twitter, Instagram

gibi Sosyal Medya gereçleri, son zamanlarda sadece iletişimin sağlandığı noktalardan uzaklaşarak, aynı zamanda ülkede yaşanan son gelişmelerin de aktarıldığı yerler listesinde ilk sıralara ulaştı. Bireylerin, etraflarında gördükleri olayları Sosyal Medya araçları ile listesinde olan kişilere aktarmaya başlaması, haberciliğin de sadece gazeteciler tarafından değil, her birey tarafından yapılması ile sonuçlanmaya başladı.

Bir diğer açıdan dikkat edilmesi gerekir ki, Sosyal Medya araçları, bireylerin mahremiyet sınırlarını kaldıran, bireyler ile ilgili kişisel içeriklerin oluşturulduğu ve paylaşıldığı bir alan olduğundan kaynaklı olarak, Özel yaşama müdahale edilebilmesi her zaman yüksek potansiyele sahip olacaktır. Bu müdahaleler birçok etik dışı davranışın da çıkış noktası olmaktadır.

Sosyal Medya'da yer alan etik dışı davranışlar incelendiğinde başlıca etik dışı davranışların şunlar olduğu görülmektedir.

“• Kişisel verileri izinsiz kopyalamak ve dağıtmak.

• Kişisel verilerde tahrifat yapmak.

• Ticari firmaların sırlarını ifşa etmek.

• Sahte içerik hazırlayarak kullanıcıları yanıltmak.

• Reklam ve sponsorluk almak için manipüle edici içerik yayımlamak.

• Telif haklarının göz ardı edilmesi.

• Genel ahlaka aykırı içerik oluşturmak ve yaymak.

• Firmalara zarar vermek için firmanın sahte blogunu oluşturmak.

• Kaynak göstermeden içerik kullanmak.

• Kişilerin gerçek kimliklerini gizleyerek sahte profiller oluşturmaları.

• Kurumların tüketicilerini yanıltmak için ücret ödeyerek yanıltıcı içerik hazırlatmaları.” (Mavnacıoğlu, K, 2009: 64-65)

Cevat Fehmi Başkut, (1967) Gazetecilik Dersleri adlı kitabında geleceğin gazetecilerine verdiği tavsiyelerin birinde şunları kaydetmişti: “Kamu menfaatinin gerektirdiği durumlar dışında, basın bir kişinin özel hayatına girmeye hakkı yoktur.”

Daha 1967 yılında, Cevat Fehmi Başkut, geleceğin gazetecilerine verdiği tavsiyelerde 'kamu menfaatinin gerektirdiği durumlar dışında' diye ekleyerek, kimsenin özel hayatına girilme hakkı olmadığını ifade etmesi ile birlikte, bugün dijital ortamlarda, en basitinden cep telefonları ile ünlü veya sıradan insanlara ait herhangi bir görüntünün yayıldığına tanık olabilirsiniz. Bu görüntülerin, o görüntülerde yer alan kişinin izni olmadan yayınlanması ise, bireyin kişilik haklarına ihlal ve hatta ciddi yaptırımları olan suçları dahi gündeme getirebilmektedir.

KKTC sınırları içerisinde tanımı henüz yapılmamasına rağmen, neyin 'özel hayat' kapsamında olup neyin olmadığını tespit edecek basın mensupları için Mahkeme'nin 7.2.2012 tarihli, app. no. 40660/08 and 6064/08 sayılı “Case of Von Hannover v. Germany” kararının 110. Paragrafında, kamuya mal olmuş bir politikacının veya kamusal figürün özel hayatıyla, sıradan bir yurttaşın özel hayatı arasında ayırım yapıldığını ve böyle bir ayırım yapılması gerekliliği üzerinde duruldu. Politik veya bireysel olarak tanınmış kişilerin özlük haklarının korunması ile ilgili bir düzenleme yapılmış olmasına rağmen, yukarıda da belirtildiği üzere, sıradan vatandaşların haklarının korunması ile ilgili bir yasanın tartışılmadığı görülmektedir. Kıbrıs'ta bulunan İnternet Gazeteleri'nin de neredeyse her gün ülke içinde yaşayan vatandaşların Sosyal Medya hesaplarından yaptığı açıklamaları yayımladıklarına rastlamak mümkündür.

Özel Hayatın Gizliliği Yasası'nın KKTC'de yürürlüğe gireceği dönemdeki tartışma sürecinde, Cumhuriyetçi Türk Partisi – Birleşik Güçler Lefkoşa Milletvekili ve Özel Hayatın Gizliliği Yasa Tasarısı Komitesi'nde bulunan Tufan Erhürman, kendisine yöneltilen eleştirilere yönelik yine bir İnternet Gazetesi Kıbrıs Postası'nda Meryem Ekinci'nin haberinde şunları kaydetmişti:

“Böyle bir yaklaşım, neyin 'özel hayat' kapsamında olup neyin olmadığını tespit edecek basın mensupları için ilk bakışta bir tehdit gibi algılsa da, aslında konuyla ilgili diğer kararlara bakıldığında, tam tersine, bir tehdit değil, bir tür korumadır. Mahkeme'nin 7.2.2012 tarihli, app. no. 40660/08 and 6064/08 sayılı “Case of Von Hannover v. Germany” kararının 110. Paragrafında ise, kamuya mal olmuş bir politikacının veya kamusal figürün özel hayatıyla, sıradan bir yurttaşın özel hayatı arasında ayırım yapılıyor ve böyle bir ayırım yapılması da gerekir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, KKTC iç hukukunun bir parçasıdır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 4.12.2003 tarihli, app. no. 3927/98 sayılı ‘Case of M.C. v. Bulgaria’ kararının 150'nci paragrafına göre, ‘Positive obligations on the state are inherent in

therighttoeffectiverespectforprivate life underarticle 8; theseobligationsmayinvolve theadoption of measureseven in the sphere of therelations of individualsbetween themselves” yani; Sözleşme'nin 8'inci maddesi Devlete, yalnızca 'özel hayatın gizliliği'ni ve 'haberleşmenin gizliliği'ni ihlal etmeme şeklinde bir negatif yükümlülük değil, aynı zamanda, özel kişilerin birbirinin 'özel hayatının gizliliği'ni ve 'haberleşmesinin gizliliği'ni önlemek için önlemler almak gibi bir yükümlülük de yüklemektedir.” (Ekinci, 2014)

2014 yılının Aralık ayında Cumhuriyetçi Türk Partisi - Birleşik Güçler milletvekili Doğuş Derya'nın Meclis Kürsüsü'nden yaptığı 1974'te Rum kadınların da tecavüze uğradığı ve Ortodoks Kilisesi'nin o dönemde kürtağı serbest bırakması ile ilgili konuşmasının ardından gerek Sivil Toplum Örgütleri, gerekse de Sosyal Medya'da vatandaşlar tarafından Derya'yı destekleyen ve eleştiren açıklamalarda bulunuldu. Özellikle Sosyal Medya'da Derya'ya karşı kullanılan nefret söylemi ve cinsiyetçi küfürler ise öne çıktı. İnternet Gazeteleri'nin, bireylerin Sosyal Medya'da yazdıkları küfür ve nefret söylemlerini kendi web sayfalarında kullanmaları ise tartışmaları çok farklı bir boyuta getirdi. Bireylerin, kişisel Sosyal Medya hesaplarında yaptıkları açıklamalar, bahsi geçen bireyleri takip eden kişiler tarafından görülebilen bir olgu olması gerekirken, Gazetelerin, o bireylerin yazdığı iletileri alıp web sayfalarına taşıması, bireylerin özel hayatlarını açıkça ihlal ettiğinin bir göstergesi olarak önümüzde durmaktadır. Sosyal Medya gereçleri, her ne kadar kişisel bilgilerin yayımlandığı alanlar ve ihlal edilmeye açık alanlar olsa da, Sosyal Medya, bireylere aynı zamanda istedikleri kişilerin bu bilgilere ulaşmasını sağlama şansını tanımaktadır.

Bir başka örnek, Ocak ayının başında yaşandı. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Cumhuriyet Meclisi milletvekili Fazilet Özdenefe'nin kişisel Sosyal Medya hesabından, ülkenin tanınan sanatçılardan Arda Gündüz ile öpüşmesi üzerine, kendi ifadesiyle "hacklanarak" paylaşılan fotoğrafını, Volkan Gazetesi, şu şekilde yorumladı:

"CTP Milletvekili Fazilet Özdenefe, yayınladığı fotoğraflarla sosyal medyayı sarsmaya devam ediyor. CTP Milletvekili Özdenefe, BM denetimindeki ara bölgede sivil toplum örgütleri temsilcileriyle 23 Mayıs 2014 günü yapılan görüşmede, ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden'la çektiği selfie (özçekim) fotoğrafını Sosyal Medya'da paylaşmış ve büyük beğeni toplamıştı. Özdenefe'nin ses sanatçısı Arda Gündüz ile öpüşme sahnesini geçtiğimiz gün kendi Facebook'un yayınlaması da sosyal medyayı sarsarken, Özdenefe yine büyük takdir topladı ve izleme rekoru kırdı. Kamuoyu, Özdenefe'nin önümüzdeki günlerde hangi fotoğraflarını sosyal Medya'da paylaşacağını büyük bir merakla beklemeye başladı."

Aynı olayın, Sosyal Medya'da da çok fazla tartışılması, vekil Özdenefe'nin özlük hakları olan Özel Hayatının korunması noktasında ihlallere yol açmıştır. Milletvekili olan bir bireyin, kişisel Sosyal Medya hesabının ele geçirilerek yayımlandığı bu fotoğrafın ardından, sıkıntılar yaşadığı aşıkardır. Hele ki, bireyin daha önceden evli olduğu ve çocuğunun da olduğu göz önüne alınırsa, vekilin sosyal yaşantısında ciddi sorunlarla karşılaştığını söylemek sorun çıkarmayacaktır.

Şu nokta gözden kaçırılmamalıdır; birey, kişisel Sosyal Medya hesabından yayınladığı bir iletide, kendi kurduğu kişisel çevresi için bir açıklama yapmaktadır. Ve bu iletinin kendi rızası dışında başka platformlarda yayımlanması, özel hayatının deşifre ve ihlal edilmesi ile sonuçlanmaktadır. Bugün hala, Kıbrıs'ın Kuzeyinde, İnternet Gazeteciliği etiği oluşturulması üzerine bir çaba görülmemektedir. Bireylerin, kişisel Sosyal Medya hesaplarından yayınladıkları herhangi bir ileti, editöryal müdahalenin ardından hızlı bir şekilde İnternet ortamlarında yer almaya devam ediyor. Bu noktada, çevrimiçi (*online*) ifade özgürlüğü ve internet kullanıcılarının özel yaşamlarının gizliliği hakkını korunması noktasında ise neyin özel hayat, neyin kamusal yaşam, ya da kimin özel hayat hakkı daha fazladır gibi sorular ise gün yüzüne çıkmaktadır. Bir politikacının kişisel Facebook hesabından yayınladığı bir ileti ile sıradan bir vatandaşın yayınladığı ileti arasında ayırım yapmak mümkün müdür?

Tüm bunları düşünürsek, herhangi bir kişinin, kişisel kullanım alanı sayılabilecek sayfasındaki iletiyi, videoyu ya da fotoğrafı, o kişinin rızası olmadan ve kendi takipçileri dışındaki büyük bir kitlenin bilgisine sunmak etik bir değer olarak nitelendirilemez.

SONUÇ

Günlük haber takibi bakımından gazetelerin tahtını sallamaya yıllar önce başlayan İnternet Gazeteleri, her geçen gün yaygınlaşmaya deva etmektedir. Kapitalist dünya içinde İnternetteki reklam pastasının önemli bölümünü alan büyük sermayeli haber siteleri kitle üzerinde büyük etkiler bırakma potansiyeline sahip olmuşlardır. Ancak; Gazetecilik mesleğiyle hiçbir ilgisi olmayan kişilerin dahi çok rahat bir şekilde haber sitesi sahibi olup, yayın yapabilmesine imkan sağlayan internet haberciliği, sosyal sorumluluk bilinci ve oluşturulacak etik normlarla yeniden gözden geçirilmeye ihtiyaç duymaktadır.

İnternetin etik kuralların kolaylıkla ekarte edileceği bir yer olduğu aşıkardır. Bireylerin özlük

haklarının korunması açısından, özellikle İnternet Gazeteciliği ile uğraşan gazeteciler, etik kurallara uymak zorundadır. KKTC'de Özel Yaşamın Gizliliği'nin Korunması Yasası'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte, Anayasa, özel yaşamın kapsamını belirlemiştir. Bu kapsam doğrultusunda hareket edilmeli ve Sosyal Medya kullanıcılarının paylaştıkları iletilerin, özel hayatı ile sınırlı kalması gerekmektedir. Özellikle politik bir durumda olmayan kişilerin yazdıkları iletilerin farklı platformlarda yayılması, bireylerin özlük haklarının ihlali ile sonuçlanmaktadır.

“Düzenleyici kurullar, etik dışı davranışları önlemek için şu uygulamaları hayata geçirmelidirler:

- Sosyal medyanın kendine özgü yapısını dikkate alarak içerik paylaşım, oluşturma ile ilgili hukuki ve etik sınırların belirlenmesi gerekmektedir.
- Uluslararası içerik sağlayıcılarla etik dışı ve zararlı içerikle mücadele konusunda işbirliği yapılmalıdır.
- Bunlar sonucunda etik dışı içerik yüzünden bütün kullanıcılar cezalandırılmamalı sadece o etik dışı davranışı gerçekleştiren kullanıcı sorumlu tutulmalıdır.

İnternet yayıncılığı hızla gelişirken farklı etik ihlalleri ile karşılaşmayı da beraberinde getirmektedir. Kişi hak ve hürriyetlerini zedeleyen, kamuoyu önünde küçük düşüren İnternet üzerinden yapılan etik ihlalleri için tezkip işlemleri yapılmalı ve mağdur olanlar haklarını arama yoluna girebilmelidirler. Bu da Bilişim Yasası'nın gerekliliğini sunmaktadır.

Sosyal medyada kullanıcıların oluşturduğu içerik var olduğu sürece etik sorun yaşanma olasılığı devam edecektir. Çünkü her kullanıcı içerik oluştururken kendilerine göre haklı nedenlerle ve farklı amaçlarla hareket etmektedir. Kimi içerik herhangi bir sorun oluşturmazken hatta kullanıcılar açısından faydalıyken kimi içerik ise hem içeriği üreten açısından hem de içeriği dağıtan açısından etik ve hukuki sorun oluşturmaktadır. Sosyal medya kullanıcı odaklı olduğu için bazı etik dışı sorunlar hukuki boyutlara taşınmamaktadır. Etik dışı davranışlar, ticari konularda, telif hakları ve kişilik haklarına saldırı durumlarında hukuki boyuta taşınmaktadır. Yapısal olarak sosyal medya sohbet ve dedikodu mantığıyla işlediği için bireyler arasında etik dışı davranışlar bireyler farkına varmasalar bile gerçekleşmektedir.

Her ne kadar kurumlar, düzenleyici kurullar ve içerik sağlayıcılar çeşitli önlemler alma yoluna gitseler de en önemli görev kullanıcıya düşmektedir. Her kullanıcı, önce kendisini denetirse ve kurumların önlemleri de işlevsel olursa etik dışı davranışlar büyük oranda azalacaktır. Kullanıcı her şeyden önce kendi oluşturduğu içerikten sorumlu olmalı ve içeriğin hangi boyutlarda etki oluşturabileceğini planlayarak yayımlamalı ve dağıtmalıdır. Kullanıcı kendisi ve yakın çevresiyle ilgili kişisel bilgileri paylaşırken bilinçli olmalı, art niyetli kullanıcılara karşı dikkatli olmalıdır. Kullanıcıların özdenetim bilincini kazanması için içerik sağlayıcıların, düzenleyici kurulların ve diğer kullanıcıların üstlerine düşen görevleri yerine getirmeleri gerekmektedir. Özdenetim sağlanması ve bilincin artmasıyla etik dışı davranışlar azalacak ve etik kurallara uygun hazırlanmış içerik miktarında artış sağlanacaktır.” (Mavnacıoğlu,2009: 71)

Sonuç olarak, çağımızın elektronik bir çağ olması nedeniyle, bilişim alanında özel hayatın korunması daha büyük önem kazanırken, bu tür haberleri yayımlayanların cezalandırılması ve ilerisi için bir örnek oluşturulması gerekmektedir. Buna ek olarak, henüz Meclis Komitesi'nde olan Bilişim Yasası'nın bir an önce hayata geçmesi ve Bilgi Teknolojileri Haberleşme Kurumu'nun görevini sağlıklı bir şekilde yerine getirerek, ihlallerde bulunan kişi veya kişileri tespit ederek, gerekli işlemleri yapmak zorundadır.

KAYNAKÇA

- DEMİRAY, Uğur (2003). Electronic Publishing and Academic Dialogue Between Academicians via Online Journals in the New Millenium: A case of TOJDE, Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET, <http://www.tojet.net/articles/223.htm>
- EKİNCİ, Meryem (2014). Özel Hayata Dokunan Yandı <http://www.kibrispostasi.com/print.php?news=128430> (Erişim: 22 Aralık 2014)
- JONES, Susan ve COOK, Christina (2000). Electronic journals: are they a paradigm shift?, Online Journal of Issues in Nursing, 5 (1). http://www.nursingworld.org/topic11/tpc11_1.htm
- KAHRAMAN, Abdullah (2008). İslam Hukuk ve Ahlak İlkeleri Işığında Özel hayatın Gizliliği (Mahremiyet). Ankara: Ebabel Yayınları
- MAVNACIOĞLU, Korhan (2009). İnternette kullanıcıların oluşturduğu ve dağıttığı içeriklerin etik açıdan incelenmesi: Sosyal medya örnekleri. Medya ve Etik Sempozyumu; Fırat Üniversitesi, İletişim Fakültesi
- RETRIEF, Johan (2002). Media Ethics: An Introduction to Responsible Journalism. New York: Oxford Univ. Press
- SEIB, Philip ve FITZPATRICK, Kathy (1997). Journalism Ethics. Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers
- TONTA, Yaşar (1997). Elektronik Yayıncılık, Bilimsel İletişim ve Kütüphaneler, Türk Kütüphaneciliği, 11(4), 305- 314, <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/eyayin97.htm>, Alıntı: Schauder D (1994) “Electronic Publishing of Professional Articles: Attitudes of Academic and Implications for the Scholarly Communication Industry”, Journal of the American for Information, 45 (1). The University of Minnesota Libraries, “Locating Articles in the Library and Online”, <http://tutorial.lib.umn.edu/infomachine.asp?ModuleID=6&LessonID=5&pageID=332>, (27.04.2004).
- ÜZELTURK, Sultan, (2004). 1982 Anayasası Ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre özel Hayatın Gizliliği Hakkı, Bela, İstanbul
- VAROL, Asaf (2011). “İnternet Yayıncılığında Etiksel Sorunlar”, II. Medya ve Etik Sempozyumu, Fırat Üniversitesi, 13-15 Ekim 2011, Bildiri CD'si, Elazığ

